

MUZEJNÍ ZPRAVODAJ
TECHNICKÉHO MUZEA V BRNĚ

2 / 2009

Vydalo Technické muzeum v Brně, Purkyňova 105, 612 00 Brno, tel.: 541 421 411, fax: 541 214 418, www.technicalmuseum.cz, info@technicalmuseum.cz, sestavila Pavla Stöhrová, foto archiv TMB, Eva Řezáčová, grafická úprava a tisk JachimiakDesign, texty neprošly odbornou jazykovou úpravou.

Prezentace TMB na BVV PRO DÍTĚ 2009

Jedním z 388 vystavovatelů na veletrzích určených pro celou rodinu bylo již podruhé, v rámci doprovodného programu sekce Pro dítě, i naše muzeum. Od 18. do 22. března zde mělo stánek o rozloze 80 m², kde si návštěvníci mohli prohlédnout zajímavé exponáty. K hlavním lákadlům, které přitahovaly nejen děti, patřily modely historické tramvaje, trolejbusu či přes tři metry dlouhého železničního mostu. Prezentace muzea včetně jeho památek byla oživena uvedením krátkých filmů projektorem Epson, umožněná díky začínající spolupráci TMB s touto firmou.

Trojlistek veletrhů navštívilo během pěti dnů přes 60 tisíc návštěvníků, rekordní počet (přes 22 tisíc) se přišel s novinkami ve světě nábytku a potřeb pro děti seznámit během soboty. Účast našeho muzea přispěla k rozvíjející se spolupráci s Brněnskými veletrhy, která otevírá možnosti prezentace na dalších veletržních akcích.

Ivo Hubr

REGIONTOUR 2009

TMB se letos stejně jako v minulých letech zúčastnilo již 18. ročníku veletrhu turistických možností v regionech, Regionturu, který proběhl současně s veletrhem GO od 15. do 18. ledna. V letošním ročníku byly představeny turistické nabídky nejen všech krajů České republiky, ale i krajů z okolních zemí, jímž vévodilo Slovensko.

Důvodem, proč se zde TMB každoročně prezentuje, je nejen celková prestiž veletrhu, ale hlavně samotní návštěvníci, jejichž počet letos přesáhl 35 tisíc. První dva dny byly vyhrazeny pro odborníky v cestovním ruchu, o víkend veletrhy navštívila široká veřejnost. V letošním ročníku se oproti tomu loňskému zvedl i zájem zahraničních návštěvníků. Nejvíce jich přijelo ze Slovenska a Polska, ale Regiontour navštívili i Chorvati, Němci a Italové.

TMB na Regionturu 2009 pozvalo návštěvníky nejen na výstavy a akce pořádané v letošním roce, ale samozřejmě i k návštěvě svých externích památek. Velký zájem vzbudila pozvánka k výstavě Nonsense / Ne-smysl aneb Hledej smysl v nesmyslu ukázkou některých vybraných exponátů. Zároveň si návštěvníci mohli prohlédnout zajímavé předměty ze sbírek muzea, kterým dominoval historický automobil Z6, Hurvínek. Prezentace byla obohacena o promítání krátkých filmů expozic muzea a společnosti za Veselí veselejší vztahující se právě k výstavě Nonsense.

Petra Kubišová

Stavění sněhuláků

16 nádherných sněhových plastik vyrostlo před TMB letošní zimu a zkrášlilo, byť jen na pár dní, okolí muzea. Tato akce u nás byla poprvé, ale my se už teď těšíme na příští ročník a snad ještě lepší sněhovou nadílku a samozřejmě na všechny tvůrce. Velké poděkování patří také nadšeným kolegům, kteří si udělali čas a pomohli nejen organizačně, ale i vlastními dílky.

Renata Pelíšková

Epson – nový přírůstek do sbírky TMB

23. března 2009 TMB získalo do své sbírky výpočetní techniky nový přírůstek – jeden z prvních projektorů společnosti Epson. Společnost Epson je předním globálním výrobcem zobrazovacích a tiskových zařízení včetně tiskáren, projektorů 3LCD a malých a středně velkých displejů LCD. Zástupci společnosti Epson předali muzeu projektor ELP-3000, který byl poprvé představen v roce 1994 a slaví tedy letos patnácté výročí. Předaný model je unikátní také tím, že dosud nebyl nikdy používán a je plně funkční. Projektor převzali odborný náměstek Ing. Ivo Štěpánek a vedoucí oddělení správy sbírek Ing. Jaroslav Pipota. Za společnost Epson předal projektor Ing. Karel Grábl, Sales Manager & Country Coordinator pobočky společnosti a Ing. Roman Vejražka, Visual Instruments Account Manager. Společnost Epson spolupracuje s TMB i na dalších projektech, na kterých se podílí především zapůjčením audiovizuální techniky.

Jaroslav Pipota

Hraniční orientační sloup

TMB získalo v polovině března do svých sbírek unikátní exponát a to hraniční orientační sloup, který se nacházel na katastru obce Jaroslavice. Díky pochopení starosty obce Jaroslavic Petra Zálešáka a členů zastupitelstva obce se podařilo originální sloup zařadit do sbírkových fondů a bude tak možné jeho pozdější představení veřejnosti v připravované expozici v bývalé celnici v Hatích.

Hranice předválečného Československa vymezovaly hraniční orientační sloupky ve tvaru vlajky se státním znakem. Tyto sloupky se na hranicích stavěly podle výnosu ministerstva veřejných prací z července 1925 a to na celních přechodech přes státní hranici. Hraniční orientační sloupky se staly symbolem tehdejší Československé republiky. Tvar sloupů navrhl architekt Josef Havlíček spolu se sochařem B. Štěfanem. Návrh Josefa Havlíčka údajně pochází z let 1923 nebo 1924, kdy prodělával vojenskou prezenční službu.

Hraniční sloupky vyráběly státní železárny v Podbrezové – Báňská a hutní a.s., Železiárne Podbrezová a vyráběly se z lisovaného ocelového plechu. Sloup doplňoval litinový znak s československým lvem a nápisem Republika Československá.

Československé hraniční sloupky hodnotili návštěvníci země jako velmi zdařilé a vzhledově je považovali za pěkné. V roce 1937 se ve Švédsku řešila otázka výběru vhodných hraničních sloupů na hraničních přechodech a československé hraniční sloupky byly považovány za velmi vkusné a ideální. Kvůli sloupům se jedna švédská motoristická organizace prostřednictvím československé „Ligy motoristů“ obrátila na ministerstvo veřejných prací s prosbou o fotografie a popis našich sloupů. Ministerstvo veřejných prací následně poskytlo dvě kresby a jednu fotografii sloupu a také jeho základní popis.

Ovšem dnes se již na hranicích s těmito sloupky nesetkáme. Na několika místech na dnešních hranicích České i Slovenské republiky se zachovala torza původních sloupů, i když dnes jsou již v různém stádiu devastace.

Roman Řezníček, Hana Bartošová

TMB oslavuje 140. výročí městské hromadné dopravy

V letošním roce si připomínáme významné jubileum brněnské městské hromadné dopravy a také čtyřicetileté výročí budování sbírky tohoto oboru v našem muzeu. Společně s vydavatelstvím Malkus připravujeme reprezentativní publikaci s názvem „Historická vozidla MHD ve sbírkách Technického muzea v Brně“, jež by měla vyjít do konce června. A oslavovat budeme samozřejmě i předváděcími jízdami s některými exponáty například během oslav 6. a 7. června. V tomto termínu je plánován den otevřených dveří ve vozovně Pisárky a Husovice, stejně jako kavalkáda vozidel přes náměstí Svobody, kde bude trolejové vedení uzpůsobeno tak, aby umožňovalo i pojiždění trolejbusů. Z depozitáře v Líšni by měly být do vozovny Medlánky přesunuty i některé další historické tramvaje.

Tomáš Kocman

Sbírka MHD v roce 2008

Historická vozidla MHD se i v roce 2008 představila veřejnosti při řadě prezentačních akcí. Již o víkend 26.–27. 4. 2008 se v objektu bývalých kasáren v Brně-Rečkovících počtvrté uskutečnil Den otevřených dveří. Je organizován se záměrem vystavit na volné ploše většinu nekolejových exponátů, včetně těch dosud nerenovovaných či v renovaci. Poslední ročník této akce byl zároveň pojat též jako sraz veteránů. Zúčastnily se jej ČSAP Nymburk se soupravou tahače Škoda 706RTTN s osobním návěsem NO80 a autobusem Škoda 706RTO CAR s přívěsem Jelz P01E, Jihotrans České Budějovice s autobusy Škoda 706RTO LUX a Karosa ŠD11 s rotelem, ČSAD Kyjov s autobusy Praga RN, Praga RND a valníkem Praga RND, pan Tetera s autobusy Škoda 706RO a Karosa ŠD11, pan Peterka s nízkožaluzním valníkem Škoda 706, pan Vlk se soupravou cisterny Tatra 111 a štábního přívěsu, či Tatra truck klub Kolín s požárním speciálem Tatra 813 a tahačem stejné značky. Součástí sobotního programu byla jízda konvoje pozvaných vozidel doplněného o některé exponáty TMB do centra Brna a zpět. Jízdy autobusů pro veřejnost opět směřovaly do Areálu MHD v Líšni, v neděli pak do Drásova na zahradní železnici.

V polovině května se každoročně ve Staré huti v Josefově pořádá ukázková tavnba železa v replice historické pece. Připoje od osobních vlaků ze zastávky Adamov bývají již několik let zabezpečeny některým z historických autobusů, přičemž vybrané spoje pokračují dále směrem do Křtin k jeskyni Výpustek. Dne 17. 5. 2008 tak zabezpečoval kyvadlovou dopravu mezi Adamovem a Josefovem autobus Škoda 706RTO. Od roku 2005 se též v květnu koná v Brně Muzejní noc. Bezplatnou dopravu návštěvníků muzeí zajišťuje Dopravní podnik města Brna zvláštními linkami označenými písmeny, z nichž některé vedou i za hranice města – ke klášteru v Rajhradě, na Mohyly míru. Na nejvíce vytiženou linku A směřující k TMB byly společně s kloubovými vozy Dopravního podniku města Brna nasazeny také prakticky všechny historické autobusy. Muzejní noc se uskutečnila ve večerních hodinách v sobotu 24. 5. 2008. Týž den se také na výstavišti konaly oslavy jeho 80. výročí. Jejich součástí byly jízdy historických tramvají ev. č. 107 + 215 a 99 společně se soupravou parní tramvaje vedenou lokomotivou Caroline z Pisárek na Stránskou skálu a zpět. Přímo z areálu výstaviště pak návštěvníky dopravovaly autobusy Škoda 706RO, Škoda 706RTO s přívěsem B40 a Karosa ŠM11.

Rok 2008 byl ve znamení 50. výročí vozovny Medláňky, kde se v rámci tradičního festivalu Brno – město uprostřed Evropy konal v sobotu 7. 6. 2008 den otevřených dveří. Nezbytný konvoj vozidel, který odtud vyjžděl, byl sestaven ze soupravy parní tramvaje s lokomotivou Caroline, tramvajových vozů evid. č. 99, 107 + 215, 4058, trolejbusů Škoda 7Tr, 9Tr, T11, 14Tr, 17Tr a autobusů Praga RND, Škoda 706RO, RTO, Karosa ŠM11. V tomto složení však jel jen v souběhu tramvajové a trolejbusové trati na Palackého třídě mezi zastávkami Semilasso a Husitská. Jízdy pro veřejnost pak probíhaly z náměstí Svobody Lidickou do vozovny Medláňky. Souprava parní tramvaje se stejnou trasou vracela zpět, elektrické tramvaje využily novou manipulační trať do smyčky Technologický park a do centra jely po trase linek č. 12 a 13 ulicemi Purkyňovou, Kounicovou a Veverčí. Trolejbusy byly vedeny z Brandlovy na Slovanské náměstí a odtud do smyčky Královovo Pole – nádraží. Do medláňské vozovny jezdily z Moravského náměstí i autobusy, ne však po Štefánikově,

ale souběžnou ulicí Staňkova a přes Mojžírovo náměstí. V neděli 8. 6. 2008 byly tramvaje vedeny k Ústřednímu hřbitovu, autobusy absolvovaly okruh přes Starý Lískovec, Ostopovice, Troubsko, Žebětín, Bystrc a Kohoutovice, trolejbusy zamířily mimo jiné do smyčky Kohoutovice, hájenka a Nemocnice Bohunice.

Po dvouměsíční přestávce se dále vozidla ze sbírek TMB představila na veteránském srazu Zlatý bažant pořádaném ČSAP Nymburk v sobotu 16. 8. 2008. Autobusy Škoda 706RO, RTO a požární automobil Tatra 148 s výsuvným žebříkem Magirus se společně s mnoha dalšími veterány předvedly na výstavě v Kolíně a při spanilé jízdě přes Poděbrady (s krátkou zastávkou na kolonádě) do Nymburka. První sobotu v září se pravidelně konají slavnosti na kovárně v Těšanech, jedné z externích památek TMB. Dne 6. 9. 2008 tam z Brna vyrazil autobus Praga RND. Týž den byly pořádány i Slavnosti chleba na památku Vodní mlýn ve Slupi. Zbývající autobusy naší sbírky zde jako každoročně zajistily dopravu na několika linkách v okolí. Dvě z nich jsou vedeny do Znojma k nádraží, jedna přes Derflice a Načeratice, druhá přes Hodonice a Tasovice. Třetí linka obsluhuje obce v okolí – Valtrovice, Křídlovky, Hrádek a Jaroslavice. Poslední linka směřuje k dalšímu novému objektu TMB, pevnosti v Šatově. Do Slupi tak zavítaly autobusy Škoda 706RO, Škoda 706RTO s přívěsem B40, Karosa ŠM11, Karosa B732 a Karosa B732.1670 Legobus, přičemž společnost jim dělal nově zprovozněný parní automobil Škoda Sentinel. Poslední významnější akcí byly předváděcí jízdy pořádané ČSAD MHD Jablonec nad Nisou, kam ve dnech 21.–23. 9. 2008 zamířila souprava Škoda 706 RO + B40 spolu s autobusem Škoda 706RTO.

V průběhu roku 2008 byl do sbírky oboru MHD zařazen tramvajový vůz evid. č. 4101 Dopravního podniku města Brna, jinak původní tramvaj T3 z roku 1964 evid. č. 1501. V roce 1977 byl rekonstruován na cvičný vůz určený k praktické výuce nových řidičů. Při dílenské opravě provedené v letech 1993–1994 byl upraven do pozdějšího provedení cvičných vozů v Ostavě a Praze. Změna se týkala především uspořádání interiéru, v němž bylo zčásti obnoveno upořádání sedadel 1+1, a v přední polovině vozu byly instalovány paralelně zapojené komponenty elektrické výzbroje, čímž bylo možno demonstrovat principy funkce řízení tramvaje systému PCC. Po levé straně to jsou stykačové skříň I a II, u pravé bočnice se nachází linkový stykač, stykačová skříň III, zrychlovač s pilotmotorem a čelistová brzda vč. brzdiče. Skříň za zástěnou kabiny řidiče má na čelní stěně prosvětlené principální schéma zapojení trakčních obvodů. Vůz evid. č. 4101 byl po provedení generální opravy zařazen do provozu 6. 6. 1994. Tradiční oranžovo-kremový vnější nátěr byl sice po opravě zachován, avšak později byl změněn na žlutý. Svému účelu sloužil cvičný vůz až do konce roku 2006, kdy byl ve vozovně Pisárky odstaven. Po svém vyřazení byl 27. 2. 2008 předán TMB. Jeho přeprava do depožitáře v Líšni se uskutečnila 16. 7. 2008 a byla zajištěna prostřednictvím Krnovských oprav a strojren. Z důvodu optimalizace nákladů na přepravu byl její termín koordinován s dodávkou nízkopodlažního středního člunku ML8LF pro tramvaj KT8, což umožnilo využití traileru společnosti Nosretti a speciálních přípravků zhotovených pro zavěšení tramvajových vozů na jeřáb. Nákupní komisi bylo schváleno vyřazení autobusového přívěsu Sodomka RPA z roku 1942. Ten byl před deseti lety dopraven do Krnova, kde měl být renovován. Ukázalo se však, že oprava jeho karoserie bude mimo technologické možnosti firmy KOS Krnov. Úspěšné nebyly ani snahy o nalezení jiného opravce – korozie karoserie již byla tak pokročilá, že vůz byl prakticky neopravitelný.

Zdárné našťestí pokračuje renovace autobusu Karosa ŠL11.1305. V době od února do června se nacházel v trolejbusové vozovně Komín, kde byla položena podlaha z vodovzdušné překližky a podlahová krytina Super v kombinaci se středovým pásem pryžového koberec. Po návratu do depožitáře v Rečkovících dále postupovala kompletace autobusu, takže již počátkem srpna mohl být poprvé zkušebně nastartován. V druhé polovině roku 2008 bylo ještě třeba opravit zadní nápravu a dále pokračovat v montáži interiéru. V současnosti je již oprava autobusu Karosa ŠL11.1305 před dokončením – probíhá renovace bočních posuvných oken a jejich zasklení, renovace madel, polic na zavazadla a montáž sedadel. Je pravděpodobně, že bude představen přibližně v polovině roku při některé z plánovaných předváděcích jízd.

Pomalším tempem pokračuje restaurování autobusu Tatra 500HB ve firmě Olpas Moravia Krnov. Bylo dořešeno zavěšení hnacího agregátu s převodovkou do rámu karoserie, opravena táhla plynu, spojky, řazení a kardanové brzdy. Podářilo se namontovat dveře a zprovoznit jejich mechanismus. Po zpoždění autobusu bude pokračovat montáž podlahy a vybavení interiéru. Do areálu firmy Multistav v Němčicích nad Hanou byl koncem listopadu vlastní silou přivezen autojeřáb Tatra 111 z roku 1953. TMB jej získalo darem od hasičského požárního sboru v Břeclavi a byl zařazen mezi technologická vozidla oboru MHD. Díky vstřícnému postoji majitelů i zaměstnanců firmy Multistav byla realizována kompletní oprava nástavby, jeřábu HSC5, včetně dosazení nové kabiny jeřábníka, výměny lana, opravy hydrauliky, pístnic a otočného mechanismu. Další renovace, zejména podvozkových částí, kabiny a kapoty motoru již provedou svými silami spolupracovníci muzea. Jejich záměrem je též postupné dokončení dlouholeté renovace trolejbusu Tatra 401. Podářilo se rozjednat možnost výroby chybějících ohýbaných čelních skel, takže lze v dohledné době uvažovat i o zprovoznění tohoto unikátního exponátu.

Tomáš Kocman

Tradičního pracovní setkání k výrobě damascenské oceli Těšany, 26.–27. 6. 2009

V roce 2001 jsme uspořádali v TMB v rámci výzkumu starých technologií výroby chladných zbraní první dvou denní pracovní seminář zabývající se svářkovým damaskem. Hlavní myšlenka na uspořádání semináře vznikla na slovenské nožářské výstavě konané v květnu 2001 v Bratislavě. Podnět k ní dali přední slovenští nožáři a přislíbili podělit se o své zkušenosti v rámci přednášek i při praktické části v kovárně s ukázkou postupů výroby až po finální výrobek. Přidali se i čeští nožáři. Organizace a zajištění semináře se ujalo naše muzeum zabývající se již léta nožářským řemeslem a problematikou chladných zbraní. Na blok přednášek v prvním dni, který proběhl v přednáškovém sále muzea, navazovala druhý den pracovní část v naší historické kovárně v Těšanech s praktickými ukázkami a experimenty. Výrobek – damaskový paket – byl předán pracovníkům muzea do sbírek TMB pro vystavení v připravované nové expozici Nožářství. Kování se aktivně zúčastnili čtyři mistři ze Slovenska.

Druhý seminář byl organizován v rámci akcí ke Dnům evropské kultury European Heritage Days 2002 a Dnům česko-slovenské vzájemnosti. O sponzorství naší akce projevil zájem BVV a.s. a seminář byl také zařazen do doprovodných programů podzimního veletrhu. To nám také umožnilo vydat reprezentativní Nožářské listy. Dopolední blok přednášek v prvním dni semináře byl věnován převážně orientálnímu pravému damasku, tzv. litému – wootz. Odpoledne následoval přesun naším historickým autobusem do Těšan a celý zbytek dne a den následující byl věnován praktickému kování a ukázkám výroby polotovárů ze svářkového damasku a z výsledků našich experimentálních taveb ve slovenských pecích.

Velký zájem o výrobu damascenské oceli a ochota kovářů předvést své technologie a postupy výroby odborné i laické veřejnosti vedly k tomu, že jsme se rozhodli po dvouleté přestávce v červnu 2005 uspořádat další, již třetí seminář formou workshopu přímo v kovárně. Na třetím semináři jsme se rozhodli věnovat oba dny praktickým ukázkám svářkového damasku a výrobě wootz, výměně zkušeností a konzultacím přímo u vyhně a kovadliny bez teoretické části, která byla v předěšlých dvou seminářích celkem vyčerpána a publikována v Nožářských listech muzea č. 6, 7 a 8.

Z původního prvého semináře v roce 2001 se postupně stala tradice a rozhodli jsme se, že nepoleví-li zájem kovářů a veřejnosti o prezentaci této zajímavé technologie výroby čepelí nožů, mečů a hlavně, budeme v rámci našeho muzea i v příštích letech pokračovat formou pracovního workshopu pod názvem „Setkání kovářů damascenské oceli v Těšanech“. 9. a 10. června 2006 jsme tedy v tradici pokračovali, ve dnech 22. a 23. června 2007 se uskutečnilo již páté setkání a ve dnech 27. a 28. června 2008 šesté setkání v Těšanech.

Nyní připravujeme již sedmé setkání. Účast přislíbili přední čeští i slovenští umělečtí kováři. Doufáme, že letošní setkání 26. a 27. června 2009, opět v naší historické kovárně v Těšanech, bude stejně úspěšné a plodné a zveme vážné zájemce z odborné i laické veřejnosti k účasti na akci.

Rostislav Fabiánek

Kováři v TMB

V dnešní uspěchané a náročné době je zázrak, pokud se podaří přemluvit několik lidí, aby spolu založili nějaké sdružení. O to větší zázrak to je, pokud jsou tito lidé pracovně vytížení a přesto jsou ochotni věnovat díl ze svého volného času neziskové činnosti. Takový zázrak se stal na počátku roku 2009, kdy byla založena sekce Kovářství pod Kruhem přátel TMB. Devět členů této sekce, profesionální kováři, projevilo zájem o spolupráci s TMB. Činnost sekce bude směřována k popularizaci kovářského řemesla a všech kovozpracujících řemesel. Veřejnost bude moci ochutnat výsledky činnosti nové sekce na kulturní památce Kovárna v Těšanech kde budou jednotliví kováři předvádět své řemeslo. V roce 2009 se zde uskuteční již pravidelné akce jako workshop Damask a soutěž Mladý těšanský kovář a nově připravované víkendy pro rodiny s dětmi nazvané Sobotní kování. Další členové sekce Kovářství jsou vítáni. Přihláška i stanovy jsou přístupné na webových stránkách TMB.

Petra Mertová

MOBIL-MÁNIE

Bylo vyzkoumáno, že nejčastěji voláme, abychom zjistili informace, vyřešili problém nebo sdělili novinku či radostnou událost. Svým partnerům voláme v průběhu dne, milencům naopak především večer. Mobil nás umí nemile překvapit, když se spleteme a SMS zprávu odešleme nesprávné osobě nebo když odhalíme mobilní nevěru. Pokud by historici hledali žebříček technologií, které lidstvo přijalo nejrychleji, pak by mobilní telefonování bylo určitě na stupních vítězů. Zajímavé je porovnání dynamiky vývoje s dnešními běžnými technickými prostředky – rozhlasem a televizí. Rozhlas dosáhl padesáti milionů uživatelů během čtyřiceti let, televizi již stačilo k získání tohoto počtu uživatelů jen patnáct let, ovšem mobilnímu telefonu pouhých tři roky.

Technologie, která je základem současného systému mobilních radiových telefonů se nazývá buňková (celulární), kdy je celá mobilní síť rozdělena podobně jako včelí plást na řady buněk. Celulární technologie byla vytvořena již v šedesátých letech minulého století. Začátkem sedmdesátých let získaly patent na systém radiotelefonů firmy Bell a Motorola, která vyrobila v roce 1973 první bezdrátový telefon Dynatac. V roce 1978 byla zprovozněna první soukromá síť radiotelefonů na světě a to v Bahrajnu, kde ji používala královská rodina. **Koncem sedmdesátých let se objevila mobilní síť dokonce i u nás! TESLA** experimentálně uvedla do provozu síť AMR (automatický městský radiotelefon; ve sbírkách TMB – viz foto). V roce 1996 byl tento, tehdy ještě zapůjčený exponát z firmy SPT Telecom, a.s. vystaven v Křížové chodbě Nové radnice na výstavě TMB s názvem „Telefon, co ustříhla mu šňůru...“. Je příkladem mobilní automobilové stanice, která byla vlastně vyvinuta z běžných vysílaček. Tento systém pracoval v pásmu VHF.

AMR – Automatický městský radiotelefon; Tesla Pardubice 1978–1995

Avšak vůbec první celulární systém byl uveden do komerčního provozu v USA (systém AMTS) v roce 1979. V Evropě byl zaveden poprvé ve Švédsku v roce 1981 velice úspěšný systém NMT (Nordic-Mobile-Telecommunication). Jde o analogový mobilní systém na frekvenčním pásmu UHF – 450 MHz. Roku 1981 se s různými mobilními systémy roztrhl pytel. Tehdejší nevýhodou byla nekompatibilita jednotlivých národních systémů mezi sebou. Vznikl požadavek na vývoj mobilního systému, který by umožnil mezinárodní propojení jednotlivých sítí. A proto se od roku 1982 začal vyvíjet celoevropský systém GSM (Global-System-Mobile). Komerčně byl tento systém poprvé spuštěn počátkem roku 1992 ve Finsku.

V roce 1991 zprovoznil EuroTel první analogovou síť NMT u nás. Vznikly dvě společnosti s ručením omezeným – EuroTel Praha a EuroTel Bratislava. 51 % v těchto společnostech vlastnil stát a zbývajících 49 % patřilo konsorciu amerických operátorů US West a Bell Atlantic. Na žádost Američanů byli hned zpočátku (duben 1991) vytvořeny dvě samostatné společnosti, jako by s budoucím rozdělením státu kalkulovaly. Je paradoxem, že obě dvě samostatné telekomunikační společnosti operovaly v jedné společné „federální“ síti, která byla rozdělena až v souvislosti se vznikem nástupnických států ČR a SR. Začátek mobilní komunikace podpořily obě dvě společnosti společnou akcí, když se 12. září 1991 v přímém televizním přenosu uskutečnil oficiálně první telefonický hovor v mobilní síti mezi Prahou a Bratislavou. Jeho účastníci byli předsedové České a Slovenské národní rady Dagmar Burešová a František Mikloško. Použitý telefon byl pravděpodobně Dancall 7025. Typ 7025 byl první u nás prodáváný mobilní telefon. Jeho původní cena byla 100 000,- Kč, sběratelská cena dnes činí okolo 20 000,- Kč. (ve sbírkách TMB – viz foto, dárcé Roman Kučera). Mobily tehdy vypadaly jako kufříky, platily se příchozí i odchozí hovory a byly symbolem společenského postavení. Dancall se stal u nás legendou i díky dalšímu modelu Dancall HP 2711 (ve sbírkách TMB – viz foto.) Tento legendární mobilní telefon přezdívaný „cihla“ byl jedním z prvních telefonů pro naši – už digitální – mobilní síť GSM. Byl prodáván pod názvem EuroTel XL 110.

Mobilní telefony: Dancall 7025 (hmotnost 8 kg, rok 1991) a Dancall HP 2711 (hmotnost 234 gramů, rok 1996)

V roce 1997 koupila dánský Dancall německá firma Bosch, která později fúzovala s firmou Siemens. EuroTel tedy u nás spustil v roce 1996 (1. července) společně s Radiomobilem (30. září) síť GSM pracující v pásmu 900 MHz. Tehdy byla k dostání v obchodech i švédská NOKIA a finský BENEFON nebo pověstný japonský SONY CM-DX 1000, na který vzpomínají mobilní pamětníci. Pořizovací cena se u některých modelů šplhala i ke dvaceti tisícům korun a takový telefon si nemohl jen tak někdo dovolit. Průměrný měsíční plat se pohyboval okolo 7 000,- Kč. A tak jako první nabídla „dvojka“ na našem trhu, operátor Radiomobil v síti Peagas, dotovaný mobil za tisícikorunu.

Koncem roku 1996 představila Motorola legendární model StarTac, předchůdce dnešních věček. O vysouvacích mobilech se mohlo záznamníkům v roce 1996 jen zdát, jejich čas přišel až později. První vysouvací model SL10 představil Siemens v roce 1998. Tehdy bylo ještě módní mít telefon velkých rozměrů s dlouhou anténou. Dnes je tomu právě naopak.

Viceprezident USA Albert Gore se spojil 1. listopadu 1998 ve 13.30 hodin místního času prostřednictvím mobilního telefonu Motorola z Růžové zahrady Bílého domu s pravnukem Alexandra Grahama Bella Gilbertem Grosvenorem, ředitelem Národní geografické společnosti, čímž oficiálně zahájil komerční provoz sítě Iridium, umožňující abonentům komunikovat ve spojení s pozemskými mobilními sítěmi prakticky kdekoli na zeměkouli. Jedno přenosové pásmo v tak husté síti již dávno nestačilo. 9. prosince 1999 představila Motorola první „třípásmový“ model Timeport L7089, který získal ocenění produkt roku. A máme tu přelomový rok 2000. 8. ledna toho roku zahájilo konsorcium Český mobil provoz sítě DCS 1800. Komerční provoz začal 1. března pod názvem Oskar (dnes VODAFONE). Již o Vánocích stejného roku oznámil provozovatel 100% pokrytí signálem. Od 8. března 2000 začaly pásmo 1800 MHz využívat i EuroTel a Radiomobil.

S novou digitální sítí GSM se objevila kromě perspektivy miniaturizace i podpora rozšířených služeb, např. první předplacené karty Twist a GO. Potom se nové technologie jen hrnuly. Objevily se první textové zprávy SMS – první komerční SMS zpráva byla poslána přes GSM síť VODAFONE. Stalo se tak 3. prosince 1992 ve Velké Británii. Tato SMS zněla „ Merry Christmas“. Na veletrhu CeBIT, který se konal 24.–31. března 1993 vystavila firma PHILIPS radiotelefonní přístroj s hlasovou volbou. Přicházely barevné displeje – Siemens S 10, uvedený v roce 1997 i na český trh byl prvním mobilním telefonem na světě s barevným displejem. Rovněž fotoaparát začíná patřit k běžné výbavě telefonů. V létě 2001 přišel Ericsson s revoluční službou Bluetooth pro přenos dat s dosahem dva metry. Obrázkové MMS zprávy se posílají éterem od roku 2003. Běžnou výbavou telefonů jsou mobilní hry, kalkulačky, organizéry, WAP, datové služby... zavedení elektronické pošty a internetu.

Česká firma Jablotron vynalezla v roce 2005 mobilní telefon, který měl GPS navigaci. Zavaděcí cena byla 60 000,- Kč. Další naší firmou se sortimentem mobilní komunikace je EMGETON. Dnes je to česká značka výrobků z oblasti digitálních technologií. Byla založena roku 1951. V současné nabídce této české firmy jsou dva modely – EMGETON G20 CULT a EMGETON NOBLE. Zajímavostí je, že oba modely jsou vybaveny duálním systémem dvou SIM karet, které umožňují připojení jednoho telefonu na dva různé operátory! Samozřejmostí je rádio, zvukový přehrávač MP3, kamera pro snímání videozáznamů nebo pořizování fotografií. Podporuje také videohovory, internet v síti 3G, můžeme využívat i služeb elektronické pošty.

Mobilní telefony pro nevidomé a slabozraké osoby jsou zvláštní kapitolou mobilní radiotelefonie. V roce 2005 byl prvním dodávaným mobilním telefonem se zvukovým hlasovým modulem přístroj Motorola MX200 na bázi operačního systému Windows Mobile. Jeho konstruktérem byl Patrik Pospíšil (tehdy pod firmou ROSASOFT). Postupně následovaly Motorola MX220, HTC a HP 514. Další, kdo se zabýval speciální úpravou mobilních komunikátorů pro nevidomé občany, byla firma Galop. Uspěla s upravenými modely Nokia (různé řady) a také určité typy značky Siemens na bázi operačního systému Symbians. Výhodou prvně jmenovaných Pospíšilových mobilů je velice jednoduché a pro nevidomého člověka velmi intuitivní ovládání, které je schopné po krátkém zácvičení zvládnout prakticky každý nevidomý uživatel. Systém je pohotovostní, rychlý a poměrně spolehlivý. Základní funkce mobilu zpřístupňuje v maximální míře. Výhodou jsou i doplňkové aplikace jako diář, diktafon, psaní poznámek a mp3 přehrávač. I tyto aplikace jsou co do ovládání velmi jednoduché a intuitivní. Oproti tomu systém zvaný Mobile Speak, který u nás distribuje Galop, je zahraniční proveniencí od španělské firmy Code Factory. Mobile Speak funguje podobně jako screen-reader (odečítač) v počítači. Uživatel se pohybuje po položkách v menu a program mu sděluje potřebné informace. Vzhledem k tomu, že s těmito mobilními telefony pracují i vidomí uživatelé, je pro ně práce s takto ozvučeným přístrojem náročnější. Mobile Speakem je ozvučeno celé prostředí OS a nevidomý uživatel tak má možnost použít všechny aplikace včetně případných dalších instalací. Důležité je ovšem volit takové aplikace, které nejsou příliš grafické. Obě jmenované systémy – Mobile Speak a Windows Mobile jsou u nás ojedinělé.

Mobilní telefony mohou být vybaveny přijímačem rozhlasových vln a televizním přijímačem. Rok 2008 přinesl už dokonce první mobilní telefon se zabudovaným projektorem. Stalo se tak 17. června. Jeho LED optika dokáže promítnout obraz o uhlopříčce 1,5 m.

Od svého zrodu v roce 1992 do roku 1997 dosáhl počet uživatelů GSM na celém světě 200 milionů a nadále stoupá. Na konci roku 1999 jej využívalo více než 400 milionů osob a v roce 2003 překročil počet uživatelů 1 miliardu. 31. března 2000 bylo oznámeno, že mobilní telefon vlastní 23 % české populace, tj. 2,31 milionu lidí. Na konci roku počet účastníků překročil 4 miliony. Dnes je v České republice registrováno přes 13 milionů aktivních telefonních mobilních čísel. Pokud si to majitel radiotelefonu přeje, může své číslo zveřejnit v tzv. jednotném telefonním seznamu svého operátora. Přístup na internet prostřednictvím mobilního telefonu využívá kolem 2,2 milionů Čechů. Velký podíl na tomto úctyhodném počtu internetových „serfařů“ má operátor VODAFONE, který tuto službu nabídl v roce 2008 na půl roku zdarma.

Mezi nejrozšířenější značky mobilních telefonů patří Nokia, Sony Ericsson, Samsung, Motorola, LG, Siemens, Alcatel. Pokud si myslíme, že design a funkce dnešních mobilních telefonů jsou na svém vrcholu, mylíme se. Firmy přicházejí s mnoha dalšími typy mobilních telefonů, které zatím stále ještě nejsou na trhu.

V roce 2008 byla vyrobená více než miliarda mobilů. V ČR to bylo 2,5 milionů. Při průměrné váze 100 gramů to představuje celosvětově 112 tisíc tun, jen v ČR je to 250 tun. „Mobilní telefon patří mezi nejčastěji obnovené elektrické spotřebiče“, říká Jan Vrba, jednatel společnosti ASEKOL, s.r.o. a dodává: „V ČR slouží mobilní telefon max. tři roky, v USA třeba obměňuje 80 % obyvatel svůj mobil každý rok, celosvětově se jich recykluje jen 1 %.“ Tyto přístroje obsahují řadu škodlivých látek jako např. arsen, berylium, nikl, PVC, tekuté krystaly, měď, rtuť. Obsahují však také vzácné kovy a stávají se tak díky zpětnému odběru a recyklaci elektrozařízení zdrojem drahých surovin. Na počátku roku 2009 zorganizoval ASEKOL spolu s Magistrátem města Brna projekt právě na podporu zpětného odběru mobilních telefonů. Občané dostali do svých schránek igelitovou odpovědní obálku, do které mohli vložit svůj vysloužilý telefon a odeslat jej k recyklaci. Podařilo se tak vybrat několik tisíc přístrojů, které by jinak s největší pravděpodobností skončily v popelnících se směsným odpadem.

Firma ASEKOL byla založena jako nezisková organizace roku 2005 na základě rozhodnutí ministerstva životního prostředí. Jako jediná v ČR je oprávněna ke zpětnému odběru historických elektrozařízení ve skupinách 3 (výpočetní a kancelářská technika), 4 (spotřební elektronika), 7 (hračky, volný čas), 8 (lékařské přístroje). Mezi priority společnosti patří i efektivní využití systému sběrného odběru elektrozařízení. ASEKOL byl založen v červenci 2005 nejvýznamějšími představiteli na trhu spotřební elektroniky, kancelářské, telekomunikační a výpočetní techniky.

EMGETON je bývalá socialistická značka, pod kterou se dnes prodávají také telefony. Zkratka Emgeton (Elektromagnetický tón) se poprvé používala na konci třicátých let ve filmových ateliérech Baťa. Značka Emgeton vznikla v roce 1951. Na magnetických páskách Emgeton byla vydávána většina hudební socialistické produkce. Česká firma Bell Technology oprášila tuto značku ze zapomnění a boduje s ní u dnešní mladé generace teenagerů, kteří si její historii nepamatují. Nedávno si firma nechala zaregistrovat ještě ochrannou známku Flexaret, kterou dříve nesly slavné české zrcadlovky. Teď se bude objevovat na mobilních telefonech Emgeton s fotoaparátem.

JABLOTRON je česká kapitálová společnost založená v roce 1990. Její dceřinná společnost JabloCom, s.r.o. se specializuje na výzkum a vývoj v oblasti komunikačních prostředků a GSM technologií včetně výroby „obřích mobilů“, kterými firma oslovuje zákazníky z řad seniorů.

Eliška Hluší
Jiří Macek

Mendelu, škola jako lusk!

Na období 3. 6. až 1. 11. 2009 připravuje TMB spolu s Mendelovou zemědělskou a lesnickou univerzitou (MZLU) pro své návštěvníky výstavu inspirovanou letošním 90. výročím založení této zajímavé vysoké školy.

Dnešní MZLU v Brně je nejstarší samostatnou vysokou školou svého druhu v České republice. Byla založena v roce 1919 pod názvem Vysoká škola zemědělská (VŠZ) v Brně a jejímu vzniku předcházela složitá a dlouhá vyjednávání. Důvodem neochoty založit na Moravě vysoké učení zemědělské byla existence obdobné vzdělávací instituce v nedaleké Vídni, která si od svého vzniku roku 1872 střežila monopol na poskytování nejvyššího zemědělského a lesnického vzdělání ve všech zemích rakousko-uherské monarchie. Teprve vznik samostatné Československé republiky v roce 1918 umožnil zřízení dalších českých vysokých škol v Brně.

VŠZ se při svém vzniku skládala ze dvou odborů – hospodářského a lesnického. V prvních letech své existence se musela vypořádat s mnoha problémy – poválečnou finanční krizí, snahami přeložit školu na Slovensko a posléze dokonce s pokusy o její zrušení. Po překonání těchto obtíží si ale získala v meziválečném období renomé stabilizovaného a úspěšného vysokého učení.

Po uzavření českých vysokých škol 17. listopadu 1939 bylo z VŠZ okupanty vybráno sedmáct ústavů, které pokračovaly ve své práci na zintenzivněné zemědělské produkce a lesní výroby pro hospodářské potřeby válečnické Německa. Po válce zažila škola nebyvalý nápor posluchačů. Slibný vývoj však zabrzdlý únorové události v roce 1948, kdy třídními a politickými prověrkami neprošlo 27,7 % posluchačů. V roce 1950 došlo díky novému vysokoškolskému zákonu k reorganizaci školy. Místo původních odborů byly vytvořeny Zemědělská a Lesnická fakulta, organizační struktura v podobě odborných ústavů byla podle sovětského vzoru nahrazena systémem kateder a pro garanci politicko-výchovné práce byla zřízena katedra marxismu-leninismu. Nejasněné koncepce vědní a školské politiky způsobovaly v tomto období na vysokých školách neustálé reorganizace. Tak byla v roce 1952 Lesnická fakulta převedena na Vysokou školu stavitelskou v Brně a Zemědělská fakulta se rozdělila na dvě – Agronomickou a Zootechnickou fakultu. Brněnská Vysoká škola veterinární byla zrušena jako samostatná instituce a připojena k VŠZ jako její třetí fakulta. V roce 1953 bylo na VŠZ zavedeno dálkové studium, které mělo umožnit politicky spolehlivým „kádrům“ na vedoucích místech získat vysokoškolské vzdělání.

Textilní sekce KP TMB

V roce 2005 byla obnovena činnost textilní sekce Kruhu přátel TMB. Sekce má v současné době dvanáct členů, kteří se scházejí přibližně jednou za dva až tři měsíce na společenské schůzce, kde získají informace o dění v muzejní sféře s důrazem na oblast textilní a oděvní výroby. Každý člen sekce má možnost dobrovolně se podílet na některých akcích a činnostech muzea spojených s jeho zájmem. Všem členům je umožněno navštěvovat expozice a výstavy TMB zdarma a všichni členové jsou také pravidelně zváni na vernisáže výstav v muzeu. Výhodou členství v sekci Textil je také možnost účasti na konferencích a seminářích pořádaných nejen v TMB, ale i dalšími muzejními subjekty.

Textilní sekce také úzce spolupracuje s Textilním zkušebním ústavem, jehož dva zaměstnanci jsou přímo členy sekce KP TMB. Od roku 2005 textilní sekce KP TMB vystupuje s referáty na odborném semináři Textil v muzeu, a to zásluhou ak. mal. Zdenky Kuželové, Ing. Věry Pakostové a Ludvíka Holcnera. Od roku 2008 členové sekce

přispívají svými radami a kontakty k přípravě výstavy Art-Protis 45, která bude otevřena v červnu v TMB. Výstava představí veřejnosti vývoj netkaných textilií a činnost brněnského Výzkumného ústavu vlnářského. Zde byla v šedesátých letech 20. století vynalezena nová technologie tvorby netkaných textilií označená jako Art-protis, která v sedmdesátých a osmdesátých letech slavila mezinárodní úspěchy.

Další činnost textilní sekce je zaměřena na zpracování vzorníků z moravských textilních podniků. V současné době se v depozitáři muzea nachází několik desítek těchto zajímavých dokumentů, které budou odborně utříděny a popsány. Po jejich zpracování budou volně přístupné badatelské veřejnosti.

Současně se snaží textilní sekce o vyhledávání dokumentů k historii i nedávné minulosti textilního odvětví na Brněnsku. Pro případné zájemce o poskytnutí informací či dokumentů je připraven malý dotazník, který je možné zaslat poštou i e-mailovou cestou.

Z výše představené činnosti textilní sekce KP TMB je zřejmé, že její činnost je zajímavá a časově náročná. Ne každý člen se však musí podílet na krocích spojených se sbírkovou činností muzea. Členství v textilní sekci slouží také k udržování kontaktů mezi bývalými i současnými zaměstnanci textilních firem či muzeí. Velmi rádi mezi sebou uvítáme nové členy. Přihláška i stanovy jsou přístupné na webových stránkách TMB.

Petra Mertová

Tradiční řemesla v muzeu

Ačkoliv by se někomu mohlo zdát, že TMB dokumentuje technologie spojené pouze s velkými obory jako jsou letectví či doprava, najdeme ve sbírkách také předměty spojené s tradičními řemesly. Sbírkou řemeslnického nářadí a pomůcek je poměrně rozsáhlá. Sbírkou městských řemesel se skládá z 21 oborů a je představena vybranými exponáty také ve stálé expozici v Brně či v expozicích kulturních památek spravovaných TMB a to například na Větrném mlýně v Kuželově, v expozici železářství v Josefově u Adamova, na Kovárně v Těšanech či v národní kulturní památce Vodní mlýn ve Slupi. Na všech výše jmenovaných místech se můžeme setkat například s kovářským řemeslem, ale také s nářadím z dílny koláře, zámečnicka, kniháře, ševce, hodináře či krejčího.

Pro návštěvníky TMB se kurátoři sbírek i správci památek snaží připravovat zajímavé programy, na nichž by se mohla řemesla představit přímo. Je to například soutěž Mladý těšanský kovář, která se koná každý první víkend v září. Zde se sejdou vždy přes deset studentů kovářského řemesla a soutěží, kdo vykově nejhezčí a nejdokonalejší výrobek. Po celý den je expozice kovárny otevřena veřejnosti zdarma a součástí akce je bohatý celodenní program.

Další příležitostí, kdy se mohou návštěvníci a zájemci setkat s tradičními řemesly, jsou Víkendy tradičních řemesel v TMB. Vždy před Vánoce a Velikonocemi se sjedou do muzea řemeslníci z celé republiky a nabízejí výrobky k prodeji. Řada řemeslníků předvádí své umění nejen na stánku, ale i v kurzech určených pro veřejnost. Zde se mohou děti i dospělí naučit základy košíkářství, smaltování, drátování, výroby vizevického pečiva či figurek ze šustů apod. Součástí Víkendů tradičních řemesel je zajímavý doprovodný program. V roce 2009 se víkendy tradičních řemesel budou konat již po šesté a to před Velikonocemi 4. a 5. dubna a před Vánoce 5. a 6. prosince. Přijďte se i Vy podívat na šikovné řemeslníky a jejich výrobky, které v běžném obchodě nenajdete.

Petra Mertová

V letech 1953–1956 řídilo vysoké školy zemědělské ministerstvo zemědělství, naproti tomu Lesnická fakulta byla podřízena ministerstvu lesního a vodního hospodářství. Když se tento experiment neosvědčil, byly vysoké školy zemědělské převedeny opět do pravomoci ministerstva školství a kultury a Lesnická fakulta se vrátila do svazku VŠZ. K další reorganizaci školy došlo v roce 1959, kdy byla také zřízena Provozní ekonomická fakulta. Šedesátá léta přinesla příznivější podmínky pro vědeckou a pedagogickou práci. Vytvořením katedry Mezinárodního biologického programu se škola zapojila do tehdy nejprestižnějšího a nejkompexnějšího vědecko-výzkumného projektu UNESCO. Pro léta sedmdesátá byla charakteristická rozsáhlá stavební činnost a vybavování didaktickou technikou. V roce 1985 se z Agronomické fakulty vyčlenily zahradnické obory a vznikla Zahradnická fakulta.

Listopadové události roku 1989 přinesly obnovu akademických svobod, depolitizaci vysokých škol a další zásadní změny v jejich životě i působení. V roce 1995 byla VŠZ přejmenována na Mendelovu zemědělskou a lesnickou univerzitu. Pro přípravu vysokoškolsky vzdělaných odborníků v problematice rozvoje regionu byla v roce 2008 ustavena pátá Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií.

Připravovaná výstava přinese návštěvníkům atraktivní a zábavnou formou mnoho informací z historie i žhavé současnosti MZLU. Nejen děti jistě zaujmou akvária s našimi sladkovodními rybami či živými brouky, pomůcky pro ošetřování lesních porostů, tzv. „slušovické“ počítače, kostry domácích a hospodářských zvířat nebo studentské práce z oboru design nábytku. Pro vážné zájemce budou připraveny tištěné materiály s aktuálními informacemi o možnostech studia na MZLU. Výstavě bude věnován nejen hlavní výstavní prostor, ale také tzv. Malá galerie, v níž bude probíhat bohatý doprovodný program v podobě přednášek s ukázkami a možnostmi určit donesené vzorky. Z mnoha témat to budou např. Rostliny, jak je (ne)známe, Geologie Brna a okolí, Biologie dřevin, Analytické a senzorní hodnocení zahradnických produktů, Ochrana lesa a myslivost, Plísňe kolem nás a jejich využití a řada dalších. Během měsíce června bude výstava doplněna i tematickým programem o MZLU v přílehlé expozici Stereovize.

A co ten zvláštní název v úvodu? Ti, kteří používají Internet už asi tuší – na adrese www.mendelu.cz mohou totiž najít spousty informací o této významné brněnské instituci a o pokusech zakladatele genetiky Johana Gregora Mendela s hrachory také slyšel každý školák. A že je MZLU škola jako lusk (a to už devadesát let) po zhlédnutí naší společné výstavy jistě nikdo pochybovat nebude.

Takže přijďte se pobavit i poučit, těšíme se na Vaši návštěvu!

Nad'a Urbánková

Nanotechnologie

Výstava v TMB připomene padesáté výročí, které letos uběhne od pronesení významné přednášky profesora Richarda Feynmana „Tam dole je spousta místa...“, v níž byla nastíněna vize mechanického ovlivňování molekulárních struktur, a která se stala pro obory nanotechnologií mezníkem. Hlavním cílem výstavy je představit veřejnosti naplnění Feynmanovy vize (především v ČR) a prezentovat možnosti univerzitního studia zaměřeného na nanotechnologie na českých vysokých školách. Návštěvníci budou seznámeni mimo jiné s procesem tvorby nanovláken, nanášením oteruvzdorných nanokompozitních materiálů na nástroje nebo na názorných příkladech bude ukázáno, jak se mění vlastnosti materiálů v závislosti na velikosti částic. Na tuto část výstavy bude navazovat Kabinet elektronové mikroskopie, v němž bude veřejnosti představena kompletní řada elektronových mikroskopů vyvinutých v Ústavu přístrojové techniky ČSAV a vyráběných v brněnské Tesle. „Převážně nevážně“ bude laděna část výstavy představující ve formě comicsu osobu duchovního otce nanotechnologie, profesora Feynmana.

Richard Pál

ModellBrno 2009

Dne 20. června 2009 proběhne v pavilonu H brněnského Výstaviště již 16. ročník akce ModellBrno – setkání plastikových modelářů, veřejná soutěž a výstava plastikových modelů. Soutěž je pořádána od roku 1994 klubem Plastikových modelářů Brno ve spolupráci s TMB a DDM Junior Brno. Akce se konala na různých místech – včetně nově zbudovaných prostor TMB na ulici Purkyňova – a v roce 2006 se ModellBrno přesunul do prostor Brněnského výstaviště (pavilon D). Od roku 2007 se akce koná v pavilonu H. V současnosti jsou hlavními pořadateli Klub plastikových modelářů Brno, Hanácký klub plastikových modelářů Prostějov, Klub plastikových modelářů Bratislava, TMB, Dům dětí a mládeže Junior Brno za podpory statutárního města Brna a generálního partnerem jsou Veletrhy Brno, a.s.

Minulého ročníku (21. června 2008) se opět účastnilo značné množství modelů i vystavujících. Dva a půl tisíce návštěvníků shlédlo více než 1700 modelů. Mimo modely soutěžící ve více než padesáti kategoriích se jednalo i o modely prezentované v tematických výstavních (letadla čs. pilotů, válka ve Vietnamu, Britské královské letectvo, Italské letectvo) a prezentace spřátelených modelářských klubů (i zahraničních – Rakousko, Nizozemí, Slovensko). V rámci ModellBrno 2008 se konala RC Truck Show, která spolu s předváděním modelářských postupů renomovanými českými modeláři a výstavou historických vojenských vozidel bezesporu patřila k nejzajímavějším doprovodným akcím. Pátý ročník soutěže „O nejlepšího modeláře ČR aneb Drsnák roku“ v hodů postaveným modelem do dálky potvrdil své výjimečné postavení mezi běžnými soutěžemi. Součástí akce je i pořádání Mistrovství ČR žáků ve spolupráci se Svazem modelářů ČR – rakouské kolegy překvapilo velké množství mladých modelářů, kteří se soutěže účastnili.

Nedílnou a všemi vyhledávanou a očekávanou součástí výstavy je přítomnost mnoha výrobců a prodejců modelářského zboží všeho druhu. Je možné zakoupit, či si jen prohlédnout, samotné modely, nejružnější doplňky, nářadí, barvy, obtisky i literaturu. ModellBrno patří v současné době mezi absolutní špičku podobných akcí pořádaných v České republice a doufejme, že těm členům KPM Brno, na jejichž bedrech a zejména hlavách pořádání Modellu leží, vydrží síly a zejména nervy ještě na několik dalších let. Více či méně aktuální informace o akci je možné nalézt na internetové adrese: www.modellbrno.cz.

Ondřej Merta

Zveme Vás na sobotní kování

Pro rodiny s dětmi jsme připravili malé překvapení na letní prázdniny. V Kovárně v Těšanech, která je vyhlášena kulturní památkou a je zde expozice kovářství a kolářství, bude možné každou první sobotu v měsíci červenec a srpen prožít zajímavé chvíle. Po celý den bude na kovárně kovat profesionální kovář, který bude ukazovat, jak se zhotovují základní kovářské výrobky i umělecké předměty. Každý návštěvník bude moci získat za dozoru kováře kovářský výuční list. Ovšem nebude to jen tak zadarmo. V uvedené dny totiž bude připravena speciální prohlídka kovárny obohacena o interaktivní část, v níž budou děti kreslit, zpívat, cínkat a běhat. Vydatně jim budou jistě pomáhat i rodiče. Kovářský výuční list s pečeti si budou moci odnést děti domů po vyplnění pracovního listu spolu s malým dárkem. Protože taková prohlídka kovárny bude náročná, jistě budou potřebovat děti i rodiče čas a místo na odpočinek v nějaké restauraci či hospůdce. Takových míst je v Těšanech několik a cestu k nim vám rádi poradí průvodci na kovárně.

Petra Mertová

aktuální dění sledujte
na www.technicalmuseum.cz